

Positieve en negatieve ervaringen in de Betuwe en het land van Maas en Waal (Frans Jacobs)

- Inleiding
- Aantalsontwikkeling van de Steenuil
- Beschermde status van de Steenuil
- Compensatie en mitigatie
- Projecten
- Valkuilen
- Dankwoord

Foto 1. Steenuilen in Tunesië (foto van Niko Groen)

Aantalsontwikkeling

- De Steenuil is vanaf de zeventiger jaren in Nederland in aantal afgenomen van 12000-13000 bp tot ongeveer 7000 bp nu. De laatste 6 jaren lijkt de stand te stabiliseren.
- Midden Betuwe : in de periode 2001 t/m 2011 is de stand stabiel.
- KAN ; achteruitgang door nieuwbouw
- Gelderse poort : achteruitgang

Forse groei verstedelijking

Kaart 1 Verstedelijking in het oostelijk rivierengebied 1890 - 2010

Rode lijstsoorten

1. Verdwenen uit Nederland
2. In het wild verdwenen uit Nederland
3. Ernstig bedreigd
4. Bedreigd
5. Kwetsbaar : Steenuil
6. Gevoelig

Vogels in de wet

- **Flora- en Faunawet** Artikel 11 van deze wet schrijft voor dat nesten, hopen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde diersoorten niet beschadigd, vernield of verstoord mogen worden.
- Een ontheffing van artikel 75 van de FF-wet wordt alleen verleend als na een uitgebreide toets aan de volgende criteria wordt voldaan :
 1. Er is een dwingende reden van openbaar belang.
 2. Er is geen alternatief.
 3. De gunstige staat van instandhouding (van de Steenuil) moet worden gewaarborgd.Dit houdt in dat de gevolgen van een inrichtingsplan, zoals bijvoorbeeld nieuwbouw, door mitigerende of compenserende maatregelen vooraf ongedaan wordt gemaakt.

Projecten

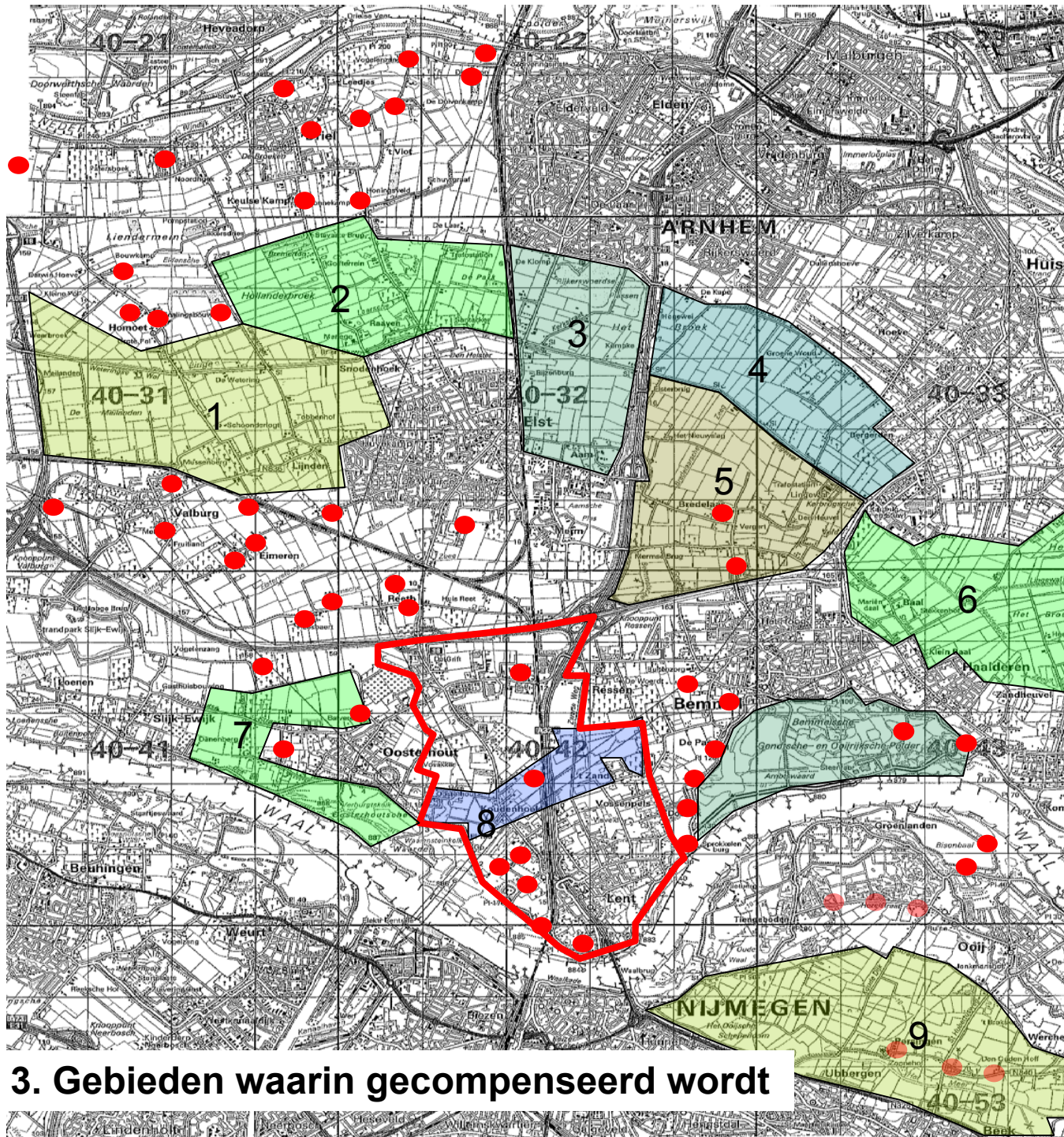
- 1. Compensatie/ mitigatie voor meestal één Steenuilterritorium bij een nieuwbouwproject waar aangrenzend aan de bouwlocatie voor de betreffende Steenuilen gecompenseerd/gemitigeerd kan worden.**
- 2. Compensatie voor vele Steenuilterritoria die verloren gaan door de bouw van een nieuwbouwwijk/bedrijventerrein/weg waar de focus ligt op het instand houden van de lokale populatie. Hier kan niet anders dan dat er elders (maar toch zo dichtbij mogelijk) wordt gecompenseerd.
Doel is om minstens zo veel nieuwe Steenuilterritoria te ontwikkelen als er verloren zullen gaan door de ruimtelijke ingreep. Dit wordt tot zeker 5 jaar na de ontwikkeling van het nieuwe leefgebied gemonitord.**

Projecten waar ik de laatste jaren bij betrokken was

1. De Leede, Kesteren
2. Schuytgraaf, Arnhem-zuid
3. N837, provinciale weg Heteren – Schuytgraaf
4. Lauwesdijk, Beneden Leeuwen
5. Plas van Wijk, Heteren
6. Triangel, Ochten
7. Waalsprong, Nijmegen
8. VIA15, doortrekking snelweg A15 langs Zevenaar naar de A12.
9. Particuliere projecten, schuur/stal boerderij etc.

Procedure

1. Onderzoek naar de aanwezige natuurwaarden, waaronder Steenuilterritoria voor de uitvoering van de ruimtelijke ingreep.
2. Vaststelling van het aantal territoria dat zal gaan verdwijnen.
3. Onderzoek naar de aanwezigheid van Steenuilen in de gebieden waar gecompenseerd gaat worden.
4. Inventarisatie van terreineigenaren die bereid zijn in deze gebieden maatregelen voor compensatie toe te staan.
5. Uitvoering van de compensatiemaatregelen.
6. Monitoren van het aantal en de ligging van de Steenuilterritoria in de compensatiegebieden en vaststelling van het aantal nieuwe vestigingen.
7. Tot zeker 5 jaar na afloop van de ruimtelijke ingreep Steenuilterritoria monitoren in de compensatiegebieden.

Kaart 3. Gebieden waarin gecompenseerd wordt

Wijze van compensatie

1. Plaatsing van nestkasten
2. Aanplant van knotwilgen, hoogstamfruit, vrijstaande bomen, heggen.
3. Aanleg van takkenhopen, bijvoorbeeld op een pallet
4. Aanleg van randen/overhoekjes met ruigte

Foto 1. Steenuil in appelboom (foto Pauline van Marle)

Foto 3. Steenuil op schoorsteen in Randwijk (foto Eke Hengeveld)

Foto 4, Steenuil in natuurlijke holte in oude boom (foto Pauline van Marle)

Foto 5. Steenuil in natuurlijke holte in es (foto Pauline van Marle)

Foto 6. Jonge steenuilen bij de familie Paardekooper in Randwijk (foto Eke Hengeveld)

Valkuilen/problemen

1. Niet betrokken raken bij een conflict tussen 2 partijen (neutraal blijven).
2. Niet voor karretje laten spannen door één van de betrokken partijen.
3. Tendentieuze berichtgeving in de media.
4. Afgesproken compensatie/mitigatie kan niet volledig uitgevoerd worden omdat in het compensatiegebied onvoldoende belangstelling/medewerking aanwezig is onder de bewoners.
5. Compensatie wordt lastig uitvoerbaar omdat in een streek al heel veel compensatie voor de Steenuil is uitgevoerd voor andere projecten.
6. Een afgesproken en voor alle partijen acceptabel mitigatieplan mislukt omdat de uitvoerder zich niet aan de afspraken houdt.

Tabel 1 Beoordeling van 8 compensatieprojecten waar ik bij betrokken was.

	Compensatieplan kwaliteit				
	Uitvoering van het compensatieplan				
	Monitoring na afloop				
	Goed				
	Slecht				
	Onbekend				
	Project	Betrokkenheid	Compensatieplan	Uitvoering	Monitoring
1	De Leede kesteren	Uitgebreid			
2	Schuytgraaf Arnhem	Beperkt			
3	N837	Uitgebreid			
4	Lauwesdijk, Leeuwen	Uitgebreid			
5	Plas van Wijk Heteren	Beperkt	2012		
6	Triangel Ochten	Beperkt			
7	Waalsprong Nijmegen	Uitgebreid			
8	VIA15	Uitgebreid	2012		

Dankwoord

- **Waalsprong; Alterra;** Gerard Jagers op Akkerhuis, Henk van Blitterswijk, Elise Knecht, Ruud van Kats.
- **Productie nestkasten;** Ger Wiltink.
- **Plaatsing en controle nestkasten;** Eke Hengeveld, Pauline van Marle, Ger Wiltink, Kees Meier, Dick Jonkers, Engbert van Oort, Niko Groen, Frans Jacobs.
- **Aanplant;** Vereniging OverBetuwe Groen Natuurlijk, Leo Starink en vrijwilligers, STONE Frans Jacobs.
- **Foto's:** Pauline van Marle, Wilbert Koch, Eke Hengeveld, Niko Groen.